

Brasilia

Pierre Liljefeldt, praktikant

UD-AME Dnr 71

Brasilien och den globala ekonomiska turbulensen

Det har sedan sub-prime krisen uppstod förra året framhållits, inte minst från regeringsföreträdare, att Brasiliens ekonomi inte har påverkats lika mycket som många andra länder i regionen och globalt av sjögången på USA:s, Europas och Asiens marknader. Detta har till stora delar berott på åtgärder de senaste åren för att uppnå ett stabilare makroekonomiskt läge. Brasilien har byggt upp en stor valutareserv. Utlandsskulden har betalats av i högre takt och den statliga upplåningen är inte längre i USD. Både handelspartners och handelsvaror har medvetet diversifierats, från fokus på handel med USA och EU till ökad intraregional handel och handel med länder i Afrika och Asien. Inflationmålet har de senaste tre åren inte överskridits ($4,45 \% \pm 2 \%$), vilket historiskt sett, i hela Latinamerika, är en mycket låg nivå.

Den strikta makroekonomiska politiken som förts har givit Brasilien ökat förtroende på den internationella kreditmarknaden och senast i våras fick landet investeringsgrad av flera av de internationella ratinginstituten. Detta har medfört att kapitalflykten från Brasilien i globala kristider inte varit lika snabb som reaktionen skulle varit för 15-20 år sedan.

Andra faktorer som understryker att Brasilien klarat sig relativt bra är att Brasiliens börsmarknad, Bovespa, inte har sjunkit lika mycket som andra BRIC-länders det senaste året. Brasilianska banker är heller inte exponerade för den amerikanska kreditmarknaden i samma utsträckning som de europeiska bankerna och utlåningen i Brasilien har varit försiktigare än i USA även

om den ökat med ca 30 procent det senaste året. President Lula, finansminister Guido Mantega och centralbankschef Henrique Meirelles uttryckte sig alla lugnande fram till förra veckan då den globala krisen eskalerade med flera stora amerikanska investmentbankers fall som signum.

I dagens läge, där hela världen är berörd av finanskrisen, är det dock på sin plats att fråga sig hur Brasilien påverkats, eller kommer påverkas av krisen, och vad brasilianska regeringsföreträdare gör för att dämpa de negativa effekterna i ett mer kortsiktigt perspektiv.

Även om dollarkursens betydelse för den brasilianska ekonomin har sjunkit, sker i stort sett all utrikeshandel i USD. Osäkerheten i USA har medfört att investerare har blivit mindre riskbenägna och därmed skyndat till att placera kapital i säkrare tillgångar, således har kapital trots allt flytt Brasilien och USD stärkts gentemot BRL. I Brasiliens fall försvagades BRL med 9,57 % den 18 september, den största deprecieringen på en dag sedan BRL släpptes fri 1999. För att öka likviditeten sålde den brasilianska centralbanken USD 500 miljoner ur sin valutareserv, vilket fick USD/BRL att sjunka igen. Den snabba reaktionen berodde på rädsla för att en så pass stor depreciering skulle kunnat leda till ovälkommen inflation. Det har ifrågasatts från de stora ekonomiska tidskrifterna i Brasilien om valutareserven om drygt USD 200 miljarder är tillräcklig för att bromsa en större ekonomisk kris.

Sedan den 18 september har dock USD återigen stigit i värde gentemot BRL, som fram till 25 september har ökat med 12,5 % den senaste månaden. Sinande handelskrediter har varit katalysator till ökad efterfrågan på USD. För att hålla likviditeten och förmågan för brasilianska banker och storföretag att betala och erhålla amerikanska lån på en jämn nivå har den brasilianska centralbanken tillsammans med finansdepartementet genomfört ett flertal åtgärder. En av dessa är att centralbanken den 23 september släppte på reglerna som reglerar hur stora pengareserver bankerna måste hålla, detta beräknas frigöra USD 7,1 miljarder. En annan har varit finansdepartementets lån till den brasilianska statliga utvecklingsbanken, BNDES, på BRL 15 miljarder, vilkens totala kapital nu uppgår till BRL 85 miljarder, pengar som delvis kommer att användas för att ge krediter till brasilianska storföretag när utländska krediter blir mer svåråtkomliga och delvis som lån till brasilianska storföretag som får svårt att betala av utländska fordringar.

Prognosen för bytesbalansen har försämrats avsevärt, från en prognos om underskott på USD 21 miljarder till USD 28 miljarder för 2008, jämfört med

förra årets överskott på USD 3 miljarder. I relation till BNP ser det dock inte lika dåligt ut, 1,8 % 2008, jämfört med 4,2 % 2002. Handelsbalansen är dock fortfarande positiv, om än 34 % lägre än samma månad 2007.

På längre sikt – Brasilien i en värld i recession?

Under första sex månaderna av 2008 sjönk Brasiliens export till EU med 4,5 % och till USA 8,5 %, trots det ökade Brasiliens export under samma period med 28,8 %, detta med bakgrund av den diversifiering av exportländer som Brasilien medvetet har genomfört de senaste åren med större syd-syd samarbete (Asien, Mellanöstern, Afrika och Latinamerika). Ett minskat beroende av en marknad, i det här fallet USA:s, ger ökad stabilitet. Ett varnande finger bör dock höjas för ett fall i efterfrågan på kinesiska varor och därmed följande sjunkande kinesisk efterfrågan på brasilianska råvaror.

Det minskade förtroendet för det ekonomiska läget har som sagt lett till kortsiktig kapitalflykt från den brasilianska börsen men Brasilien fortsätter att locka utländska direktinvesteringar. Enligt en studie publicerad 24 september är Brasilien det land i Latinamerika företagsledare i regionen troligast kommer investera i de kommande åren. Centralbankens prognos om USD 35 miljarder för 2008 och USD 33 miljarder 2009 visar alltså på effekterna av finanskrisen. De investeringar som skall genomföras inom ramen för utvecklingsprogrammet PAC planeras dock fortfarande realiseras. Kanske är Brasilien en relativ vinnare i världsekonomin.

Det är också värt att notera att konsumtionen i såväl Brasilien som Kina fortsätter att öka. Detta riskerar spä på en inflationsspiral. Samtidigt är det en signal att de stora utvecklingsländerna är mindre berörda än tidigare av ekonomiska svängningar i de stora västekonomierna. Inflationsmålet har för Brasiliens centralbankschef Meirelles varit av högsta prioritet såväl långsiktigt som under den akuta krisen. Enligt vissa bedömare kommer centralbankens styrränta ligga på 14,75 % i slutet av året (idag är den 13.75), för att sedan sänkas under 2009.

Avslutningsvis ska framhållas att Brasilien är högst beroende av världsmarknadspriset på råvaror som olja och järnmalm och på livsmedelspriser för t.ex. kött och socker (etanol). Skulle dessa sjunka till följd av global recession kan detta vara mer skadligt än en finanskris för den brasilianska ekonomin.

MARKOVIC

CC:

Wieslander, Gunnar
Ahnlid, Anders
Polano, Ewa
Lundqvist, Maria
Wollter, Anders
Tauriainen, Teppo
Dahlstein, John-Olof
Buenos Aires, Ambassaden
Santiago de Chile, Ambassaden
Bogota, Ambassaden
Havanna, Ambassaden
Washington, Ambassaden
Peking, Ambassaden
Tokyo, Ambassaden
New Delhi, Ambassaden
de Filippi, Christian
Kronqvist, Elin
Clifford, Katarina
Liljefeldt, Pierre
Forsberg, Eric
Lagergren, Micael
Mejía, Sara